

Súd: Krajský súd Prešov
Spisová značka: 2CoCsp/23/2021
Identifikačné číslo súdneho spisu: 8320203914
Dátum vydania rozhodnutia: 24. 11. 2021
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Mariana Muránska
ECLI: ECLI:SK:KSPO:2021:8320203914.2

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Prešove v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Mariany Muránskej a sudcov JUDr. Evy Šofrankovej a JUDr. Martina Barana, v právnej veci žalobcu Intrum Slovakia s.r.o., Mýtna 48, 811 07 Bratislava - Staré Mesto, IČO: 35 831 154, zastúpeného JUDr. Jánom Šoltésom, advokátom so sídlom v Bratislave, Mýtna 48, proti žalovanej V. F., nar. XX.XX.XXXX, W. XX, XXX XX S., o zaplatenie istiny 780,80 eur s prísl., o odvolaní žalobcu proti rozsudku Okresného súdu Humenné zo dňa 12.04.2021, č. k. 12Csp/156/2020 - 124 jednohlasne takto

rozhodol:

Potvrdzuje rozsudok vo výroku II. a III.

Nepriznáva stranám náhradu trov odvolacieho konania.

odôvodnenie:

1. Napadnutým rozsudkom súd prvej inštancie žalovanej uložil povinnosť zaplatiť žalobcovi sumu 322,42 eur s príslušenstvom do 3 dní od právoplatnosti rozsudku. V prevyšujúcej časti žalobu o zaplatenie sumy 458,38 eur zamietol. Žalovanej vo vzťahu k žalobcovi náhradu trov konania nepriznal.

2. V dôvodoch rozhodnutia súd prvej inštancie mal za preukázané, že medzi právnym predchodcom žalobcu a žalovanou boli dňa 04.09.2017 a 20.11.2017 uzatvorené zmluvy o poskytovaní verejných služieb a na ich základe žalovanej pôvodný veriteľ poskytol dohodnuté služby a cenu poskytnutých služieb a poplatkov vyúčtoval faktúrami v celkovej výške 322,42 eur. Uviedol, že tieto zmluvy je potrebné považovať za zmluvy spotrebiteľskú, preto je potrebné aplikovať ustanovenia Občianskeho zákonníka § 52 a nasledujúce. Žalobe vyhovel čiastočne a to tak, že priznal žalobcovi sumu 322,42 eur, ktorá predstavuje sumu za reálne poskytnuté služby žalovanej. V tejto súvislosti priznal žalobcovi aj nárok na úrok z omeškania podľa § 517 ods. 1, 2 Občianskeho zákonníka v spojení s § 3 Nariadenia vlády SR 87/1995 Z. z. Pokiaľ ide o zmluvnú pokutu, túto žalobca požadoval v sume 458,38 eur. Opätovnej zdôraznil, že aj v súvislosti so zmluvnou pokutou žalobca požaduje tento nárok na základe zmluvy, ktorá patrí k zmluvám spotrebiteľským, v zmysle predpokladov § 52 a nasl. OZ. Uviedol, že tieto zmluvy sú uzatvárané vo viacerých prípadoch a je obvyklé, že spotrebiteľ obsah zmluvy podstatným spôsobom neovplyvňuje. Navyše zmluvná pokuta mala byť písomné dojednaná ani nie v zmluve o spotrebiteľských úveroch, ale v osobitných zmluvných dojednaniach, ktoré sú predtlačené a obsah ktorých žalovaná ovplyvniť nemohla. Nejde teda o individuálne zmluvné dojednanie. Aj v tomto konkrétnom prípade žalovaná nemala možnosť podstatným spôsobom obsah dodatku k zmluve ovplyvniť. Žalovaná ako spotrebiteľ si zmluvnú pokutu osobitne nevyjedнала vzhľadom na ich splynutie s ostatnými štandardnými podmienkami. Mohla len zmluvu s dodatkom ako celok odmietnuť alebo podrobiť sa všetkým podmienkam. Zdôraznil, že základným princípom spotrebiteľských zmlúv je, že nesmú obsahovať neprijateľnú podmienku, teda také zmluvné dojednanie, ktoré spôsobuje značnú nerovnováhu v právach a povinnostiach zmluvných strán v neprospech spotrebiteľa, a to pod

sankciou absolútnej neplatnosti takejto podmienky. Dojednanie zmluvnej pokuty navyše ovplyvňuje to, či vôbec žalovaná mala možnosť privodiť jeho zmenu, nakoľko tým, že podpísala zmluvu a mala záujem o poskytovanú službu, musela prijať aj ostatné podmienky zmluvného vzťahu určené dodávateľom. Dojednanie zmluvnej pokuty za nezaplatenie ceny za poskytnuté služby je z toho dôvodu neakceptovateľné. Na tom nič podľa súdu prvej inštancie nemení ani fakt, že žalobca sa snažil zohľadniť časový aspekt porušenia tejto povinnosti vyjadrujúci denné klesanie základu zmluvnej pokuty počas plynutia doby viazanosti do dňa prerušenia poskytovania služieb. Nezaplatením ceny sa rozumie neuhradenie ceny poskytovaných služieb v plnej výške. Môže teda nastať situácia, že spotrebiteľ si svoj záväzok nesplní len v nepatrnom rozsahu a zmluvná pokuta dojednaná pre prípad nezaplatenia ceny za poskytnuté služby, výšku pohľadávky takto vzniknutej vôbec nezohľadňuje. Okrem toho výška zmluvnej pokuty sa znižuje iba do dňa prerušenia poskytovania služieb v dôsledku nezaplatenia ceny za tieto služby. Prerúšením poskytovania služieb k zániku zmluvného vzťahu nedochádza. Nemožno preto vylúčiť následné uhradenie dlžného záväzku zo strany spotrebiteľa a opätovné obnovenie poskytovania služieb. Táto okolnosť majúca podstatný vplyv na výšku zmluvnej pokuty zohľadnená nebola. Zmluvná pokuta tak ako bola dojednaná teda umožňuje poskytovateľovi služieb požadovať od spotrebiteľov zaplatenie zmluvnej pokuty vo výške podstatne prevyšujúcej pohľadávku, vzniknutú porušením záväzku zaplatiť sumu poskytnutých služieb. V tejto časti preto súd prvej inštancie žalobu ako nedôvodnú zamietol a o trovách konania strán sporu rozhodol podľa § 255 ods. 2 CSP.

3. Proti tomuto rozsudku, a to proti výrokom II. a III. podal včas odvolanie žalobca, ktorý navrhol v tejto časti rozsudok súdu prvej inštancie zmeniť tak, aby jeho žalobe v celom rozsahu bolo vyhovené a uplatnil si náhradu vzniknutých trov konania. V odvolaní zdôraznil, že na zabezpečenie záväzku viazanosti žalovanej zo zmluvy o poskytovaní verejných služieb, bola medzi právnym predchodcom žalobcu a žalovanou dojednaná zmluvná pokuta s klesajúcou výškou podľa dĺžky trvania zmluvy, teda regresívna zmluvná pokuta, ktorej základ sa za každý deň plnenia zmluvy pomerne znižuje. Výška zmluvnej pokuty určená regresívnym spôsobom teda zohľadňuje dobu, počas ktorej si spotrebiteľ svoj záväzok zo zmluvy plní riadne a včas. Žalovaná porušila záväzok viazanosti tým, že porušila zmluvnú povinnosť platiť riadne a včas cenu za poskytnuté verejné elektronické komunikačné služby po dobu dlhšiu ako 45 dní po splatnosti, v dôsledku čoho vznikol právnemu predchodcovi žalobcu nárok na zaplatenie tejto zmluvnej pokuty. Súd prvej inštancie nezohľadnil dostatočným spôsobom regresívny spôsob určenia zmluvnej pokuty, ktorý je priamo úmerný dodržaniu povinnosti žalovanej zotrvať v zmluvnom vzťahu. Má za to, že zmluvná pokuta nebola neprimerane vyšším zabezpečením oproti hodnote zabezpečenej povinnosti v čase uzatvorenia dohody o zmluvnej pokute, a preto nie je neprijateľnou zmluvnou podmienkou. V tomto konkrétnom prípade ustanovenie o zmluvnej pokute nepredstavujú značnú nerovnováhu v právach a povinnostiach zmluvných strán, a preto je skúmanie otázky ich individuálneho dojednania irelevantné. Žalobca zároveň zdôraznil, že o takejto zmluvnej pokute, ktorá zohľadňuje dĺžku zotrvania záväzku viazanosti, už rozhodovali aj iné krajské sudy, ktoré označili regresívnu zmluvnú pokutu za dojednanú a uplatnenú v súlade so zákonom a túto v celom rozsahu žalobcovi priznali a poukázal v tejto súvislosti aj na konkrétne rozhodnutia iných odvolacích súdov. Na základe týchto dôvodov navrhol žalobca podanému odvolaniu vyhovieť.

4. Žalovaná sa k odvolaniu žalobcu nevyjadрила.

5. Odvolací súd preskúmal rozsudok v napadnutom rozsahu, a teda vo výrokoch II. a III. v zmysle zásad vyjadrených v § 379 a nasl. zákona č. 160/2015 Z. z. Civilného sporového poriadku (ďalej len CSP), spolu s konaním, ktoré jeho vydaniu predchádzalo, vec prejednal bez nariadenia pojednávania (§ 385 CSP) a dospel k záveru, že odvolanie žalobcu dôvodné nie je.

6. Odvolací súd v odvolacom konaní posúdil relevantnosť konkrétnych odvolacích námietok v kontexte s namietaným nesprávnym právnym posúdením, teda, či súd prvej inštancie na zistený skutkový stav správne, v úplnosti, aplikoval príslušné právne predpisy, či riadne svoje rozhodnutie odôvodnil, to všetko s prihliadnutím na to, že v odôvodnení rozhodnutia nemusí byť daná odpoveď na každú námietku alebo argument v opravnom prostriedku, ale iba na tie, ktoré majú rozhodujúci význam pre rozhodnutie o odvolaní (Ústavný súd Slovenskej republiky II.ÚS 78/05).

7. Vo veci sa v dostatočnom rozsahu zistil skutkový stav a zo zistených skutočností bol vyvodený správny právny záver. Keďže ani v priebehu odvolacieho konania sa na týchto skutkových a právnych zisteniach nič nezmenilo, odvolací súd si osvojil náležité a presvedčivé odôvodnenie rozhodnutia prvoinštančným súdom, na ktoré odkazuje.

8. V zhode so súdom prvej inštancie, ani odvolací súd v predmetnej veci nemal pochybnosti o tom, že predmetný vzťah medzi právnym predchodcom žalobcu a žalovaným je vzťahom spotrebiteľským, pretože uzatvorená Zmluva o poskytovaní verejných služieb je štandardnou formulárovou spotrebiteľskou zmluvou, kde právny predchodca žalobcu vystupoval v postavení dodávateľa, pretože pri uzatváraní spotrebiteľskej zmluvy konal v rámci predmetu svojej obchodnej alebo inej podnikateľskej činnosti a žalovaný je spotrebiteľom, keďže pri uzatváraní a plnení spotrebiteľskej zmluvy nekonal v rámci predmetu svojej obchodnej alebo inej podnikateľskej činnosti. Odvolací súd na tomto mieste ešte zdôrazňuje, že základnou črtou spotrebiteľských zmlúv je to, že tieto sú pre spotrebiteľa vopred pripravené a nie je vytvorený priestor na dojednanie obsahu zmluvy alebo jej zmeny, pričom aj predmetná zmluva túto charakteristiku splňa.

9. Súd prvej inštancie zamietol žalobu v časti žalobcom požadovanej zmluvnej pokuty z dôvodu, že táto nebola individuálne dojednaná, bola uzatvorená v neprospech žalovaného ako spotrebiteľa a spôsobuje značnú nerovnováhu v právach a povinnostiach zmluvných strán v neprospech spotrebiteľa, s čím však v podanom odvolaní žalobca nesúhlasil a mal za to, že táto bola individuálne dojednaná a zohľadňovala výšku poskytnutej zľavy ako aj čas, kedy žalovaný prestal plniť svoje zmluvné povinnosti. Z uvedeného dôvodu sa odvolací súd zaoberal otázkou platnosti dojednania regresívnej zmluvnej pokuty.

10. Vo vzťahu k zmluvnej pokute, odvolací súd uvádza, že zmluvná pokuta predstavuje peňažnú sumu, ktorú je dlžník povinný zaplatiť veriteľovi alebo veriteľ dlžníkovi, ak dôjde k porušeniu povinností, ktoré na seba zmluvou prevzali, a to aj v prípade, ak porušením zmluvných povinností nevznikne druhej strane škoda. Funkcia zmluvnej pokuty spočíva v hrozbe zaplatiť určitú dohodnutú sumu, keď povinný svoj záväzok nesplní riadne a včas. Úlohou zmluvnej pokuty je viesť k splneniu povinností zo strany účastníkov. Zmluvnú pokutu možno dohodnúť pre prípad, že k splneniu záväzku dohodnutého v zmluve nedôjde vôbec alebo iba čiastočne, prípadne ak dôjde k porušeniu akejkoľvek zmluvnej povinnosti. Keďže záväzok z dohody o zmluvnej pokute je akcesorickým záväzkom, jeho existencia a dôsledky sa viažu na hlavný záväzok. Za predpokladu, že ku vzniku hlavného záväzku nedôjde, nemôžu nastať účinky záväzku akcesorického.

11. Z vykonaného dokazovania súdu prvej inštancie vyplýva, že ustanovenia o zmluvnej pokute tvorili predtlač Zmluvy o poskytovaní verejných služieb bez možnosti voľby jej prijatia alebo odmietnutia. Vzhľadom na charakter tohto dojednania a jeho začlenenia v texte zmluvy, nemôžu byť žiadne pochybnosti, že zmluvná pokuta nebola dojednaná individuálne. O takéto individuálne ustanovenie by sa jednalo vtedy, keď by práve takáto časť dohody bola výsledkom dojednania zmluvných strán. O individuálnom dojednaní však nemožno hovoriť v prípade, keď si zákazník zvolí určitú formu záväzku (jednu z ponúkaných možností), avšak musí prijať celý súbor opatrení a dojednaní ustanovených v zmluve, všeobecných podmienkach a cenníku, minimálne ich nemôže vylúčiť.

12. Za nepochybné odvolací súd považuje, že odvolateľ právo na zmluvnú pokutu odvíja od ustanovenia § 544 ods. 1 Občianskeho zákonníka a od spotrebiteľskej zmluvy, ktoré ako typové zmluvy sú uzatvárané vo viacerých prípadoch a je obvyklé, že spotrebiteľ obsah zmluvy a teda i dojednanie o zmluvnej pokute podstatným spôsobom neovplyvňuje.

13. Odvolací súd zdôrazňuje, že v žiadnom prípade teda nemožno tvrdiť, že sa jedná o individuálne dojednané zmluvné ustanovenie. Žalobca ako dodávateľ zmluvnú pokutu so žalovaným ako spotrebiteľom osobitne nevyjednával, pretože odvolaciemu súdu je z jeho rozhodovacej činnosti známe, že zmluvné pokuty sú dojednávané za rovnakých podmienok vo všetkých zmluvách, či dodatkoch (pozri napr. rozsudky Krajského súdu v Prešove, sp. zn. 19Co/160/2017, sp. zn. 22Co/41/2017, sp. zn. 13Co/17/2019 a ďalšie). Zmluvná pokuta, ktorá nebola individuálne dojednaná, lebo sa jedná o štandardnú typovú zmluvu a ktorá spôsobuje hrubú nerovnováhu v právach a povinnostiach zmluvných strán v neprospech spotrebiteľa, je v rozpore s ochranou práv spotrebiteľa. Dojednaná zmluvná pokuta je neprijateľnou zmluvnou podmienkou a v zmysle ust. § 53 ods. 5 Občianskeho zákonníka je neplatná, ako správne už poukázal súd prvej inštancie v odôvodnení svojho rozhodnutia. Z neplatnej zmluvnej podmienky tak nevzniklo žalobcovi právo na plnenie a žalovanej povinnosť plniť. Pre posúdenie dojednania zmluvnej pokuty ako zmluvnej podmienky v spotrebiteľskej zmluve z hľadiska jej neprijateľnosti nie je podstatné, či reálne dôjde k porušeniu povinnosti.

14. K degresívnej zmluvnej pokute odvolací súd uvádza, že sankcia spočívajúca v degresívnej zmluvnej pokute vždy musí zodpovedať nie len času a rozsahu porušenej povinnosti, ale aj charakteru porušenia povinnosti a závažnosti porušenej povinnosti a zároveň sa odvíjať aj od skutočnej a reálnej ujmy, ktorá porušením povinnosti vznikne. Sankcia dohodnutá počas celej platnosti zmluvy a jej hrozby nesmie byť v žiadnom jej štádiu zjavne neprimeraná a prípadným nárokom na sankciu nemôže vzniknúť bezdôvodné obohatenie. Uvedené platí aj preto, že neposkytnutím služby v určitom rozsahu dôjde aj k úsporám na strane poskytovateľa služby (ten ušetrí v rozsahu následného zníženého objemu dát a pod.), teda zmluvná pokuta nemôže nahrádzať jeho očakávané príjmy. Takáto zmluvná pokuta zároveň nesmie slúžiť ako jediný nástroj a prostriedok na neprimerané zabezpečenie prípadných benefitov a výhod, ktoré v istých prípadoch javia výrazné znaky potenciality, porovnávajúc v konkrétnom časovom úseku ofenzívnu obchodnú politiku iných telekomunikačných operátorov.

15. Absenciou spravodlivej úpravy sa stávajú ustanovenia zmluvy, ktoré porušujú práva spotrebiteľa alebo nereflektujú na poctivý vzťah zákazník - predajca, neprijateľnými, a teda aj neplatnými. Odvolací súd opätovne zdôrazňuje, že nijako nespochybňuje význam zmluvnej pokuty a uznáva účelnosť, pokiaľ však ide o spotrebiteľský vzťah, musí ísť o takú dohodu o zmluvnej pokute, ktorá obstoje v rámci povinnej súdnej kontroly neprijateľných podmienok so zreteľom na povahu, obsah a všetky osobitosti právneho úkonu, so zreteľom na vzájomné práva a povinnosti účastníkov spotrebiteľskej zmluvy a v neposlednom rade i so zreteľom na sankcionovanie nesplnenia povinností na strane oboch účastníkov zmluvy. Odvolací súd tiež zdôrazňuje, že ak je zmluvná podmienka neprijateľná voči určitému počtu spotrebiteľov, musí sa absolútna neplatnosť zmluvnej podmienky vzťahovať na všetkých účastníkov právneho úkonu, v ktorom je takáto neplatná zmluvná podmienka použitá.

16. Neprijateľná podmienka je neplatná ako taká, preto nemožno znižovať, teda moderovať neplatne dojednanú zmluvnú pokutu. Moderačné právo je možné používať výnimočne len pri mimoriadne tvrdom a neadekvátnom dopade zmluvnej pokuty, výhradne však len pri platných úkonoch.

17. Odvolací súd opätovne zdôrazňuje, že nespochybňuje význam zmluvnej pokuty v občianskoprávných vzťahoch a ani nemá v úmysle chrániť nezodpovedné správanie sa spotrebiteľov, avšak nezistil okolnosti, ktoré by ho prinútili zmeniť názor, ktorý bol vyjadrený vo viacerých rozhodnutiach s obdobnými nárokmi zo strany súdov prvej inštancie, ale aj zo strany odvolacích súdov, napríklad aj ohľadne čiastočne degresívnej zmluvnej pokuty. Vzhľadom na vyššie uvedené možno konštatovať, že súd prvej inštancie rozhodol správne, keď zamietol žalobu v časti požadovania zaplatenie zmluvnej pokuty.

18. Odvolací súd ďalej poukazuje na to, že správnemu výroku vo veci samej zodpovedá aj správny súvisiaci výrok o trovách konania.

19. Odvolací súd preto rozsudok v napadnutých výrokoch II. a III. potvrdil ako vecne správny postupom podľa § 387 ods. 1, 2 CSP.

20. O trovách odvolacieho konania bolo rozhodnuté podľa § 396 ods. 1 CSP v spojení s § 255 ods. 1 CSP. Žalobca vzhľadom na výsledok odvolacieho konania nemá právo na náhradu trov a žalovanej v tomto štádiu konania trovy nevznikli.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku odvolanie nie je prípustné.

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 CSP) v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy (§ 427 ods. 1 CSP).

Dovolateľ musí byť s výnimkou prípadov podľa § 429 ods.2 v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1 CSP).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 CSP).